

ΕΝΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ 1973

«Κολέγια» και Πολυτεχνείο

ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΙΟΥ: ΤΑΣΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΙΜΗΣ, ΑΓΓΕΛΙΚΑ ΨΑΡΡΑ, ΑΝΤΑ ΨΑΡΡΑ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΑΡΡΑΣ / ios@enet.gr

Έχουν περάσει 35 χρόνια από τότε. Είναι πολλά. Μιλώντας με αριθμούς, οι σημερινοί 20χρονοι νιώθουν τόση απόσταση από το Πολυτεχνείο όση ένιωθαν οι φοιτητές το 1973 από το 1938, δηλαδή το μεσουράνημα της μεταξικής δικτατορίας. Πραγματική προϊστορία. Και φυσικά έχουν αλλάξει πολλά από τότε.

Ο δικτάτορας ήταν ο πρώτος που προσπάθησε να θεσμοθετήσει τα ιδιωτικά ΑΕΙ στην Ελλάδα.

Όμως, παρά το γεγονός ότι έχουν περάσει πάνω από τρεις δεκαετίες και παρά την προφανή διαφορά των ιστορικών συνθηκών, και κυρίως τη διαφορά των καθεστώτων της δικτατορίας του 1973 από την κοινοβουλευτική δημοκρατία του 2008, δεν είναι δύσκολο να εντοπίσει κανείς ορισμένες ενδιαφέρουσες αναλογίες του φοιτητικού κινήματος του '73 με το σημερινό κίνημα στο χώρο της εκπαίδευσης.

**Υπάρχει πρώτα απ' όλα μια εξόφθαλμη ομοιότητα: ένα από τα βασικά αιτήματα γύρω από τα οποία συγκροτήθηκε η επιθετική, διεκδικητική φάση του φοιτητικού κινήματος στις αρχές του 1973 ήταν να διακοπεί η λειτουργία ξενόγλωσσου ιδιωτικού Τεχνολογικού Ινστιτούτου (New York Technology Institute). Τον Ιανουάριο του 1973 πληροφορήθηκαν οι φοιτητές στο Πολυτεχνείο την ύπαρξη αυτού του ιδρύματος στην Αγία Παρασκευή και αμέσως προχώρησαν σε αποχή που επεκτάθηκε σε όλες τις σχολές.

Ο συσχετισμός με τις περυσινές κινητοποιήσεις για το άρθρο 16 και τις σημερινές για τη νομιμοποίηση των κολεγίων από το παράθυρο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου είναι προφανής.

Συνεχίζουν την αποχή οι Πολιτικοί Μηχανικοί και οι Αρχιτέκτονες

• ΑΥΤΟ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Οι σπουδαστές πολιτικών μηχανικών και αρχιτέκτονες και γύρω από αυτήν από τα μέλη της ομάδας «Αποχή»...

**Αλλά και το κεντρικό αίτημα της περιόδου έχει άμεση σχέση με τα σημερινά. Πρόκειται για τον περιβόητο «Καταστατικό Χάρτη» που ετοιμάζε η χούντα, εφαρμόζοντας ουσιαστικά πρώτη φορά την εντατικοποίηση των σπουδών που θα δούμε να επιχειρείται αργότερα με τον νόμο 815 του 1979 και σήμερα με τον νόμο-πλαίσιο Βερέμη - Γιαννάκου. Τα πρώτα σχετικά μέτρα ήταν η κατάργηση της τρίτης εξεταστικής περιόδου, ο περιορισμός των μεταφερομένων μαθημάτων, η υποχρεωτική παρακολούθηση, η «εκσυγχρονιστική» αναδιάρθρωση του προγράμματος σπουδών και βέβαια το χτύπημα των «αιώνιων φοιτητών».

Ας παρατηρήσουμε ότι ο όρος είναι της περιόδου εκείνης...

**Αυτά τα μέτρα έθιγαν σε κάποιο βαθμό και τα δικαιώματα των πανίσχυρων μέχρι τότε καθηγητών και έθεσαν τα θεμέλια για την πρώτη αποσταθεροποίηση της παραδοσιακής συμμαχίας του πανεπιστημιακού κατεστημένου με την πολιτική εξουσία.

Ή απέχουν οι σπουδαστές τριών Σχολών του ΕΜΠ

ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΓΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΥ

Ο ΕΜΠ... Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ... ΕΚΛΕΙΣΕ ΤΟ Ε.Μ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΝ... Είς ζωπράς έκδηλώσεις διαμαρτυρίας προέβησαν οι φοιτηταί

Ο Καταστατικός Χάρτης της χούντας στο άρθρο 96 αναφέρει: «Φοιτητής περί του οποίου εσημειώθη υπό του οικείου καθηγητού, ότι λίαν ελλιπώς ή ουδώς εφοίτησεν εις την υποχρεωτικήν άσκησιν, αποκλείεται των επακολουθουσών εξετάσεων και υποχρεούται να επαναλάβη τα μαθήματα του αυτού έτους, εκτός αν η οικεία Σχολή ή η Σύγκλητος ήθελον αποφασίσει άλλως».

Παρουσιάζουμε σήμερα ένα ντοκουμέντο από εκείνη την εποχή. Πρόκειται για τα πρακτικά της Εκτακτης Γενικής Συνέλευσης φοιτητών της Αρχιτεκτονικής (Σύλλογος Σπουδαστών Αρχιτεκτονικής Σχολής Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου), μια από τις δεκάδες συνελεύσεις που πραγματοποιήθηκαν εκείνη την περίοδο. Το ντοκουμέντο δίνει την πραγματική εικόνα των δημοκρατικών διαδικασιών του αντιδικτατορικού κινήματος αλλά και τις δυσκολίες ανάπτυξης μιας νόμιμης πολιτικής δράσης σε συνθήκες δικτατορίας και απόλυτης απαγόρευσης της πολιτικής δραστηριότητας.

Μία συνέλευση στο Πολυτεχνείο

* Φυσικά, την περίοδο εκείνη υπήρχε μια «ευκολία» που προέκυπτε από το καθεστώς. Οποιαδήποτε μαζική διαμαρτυρία έπαιρνε αμέσως το δρόμο της πολιτικοποίησης, εφόσον δεν υπήρχε καμιά ανοχή ή δυνατότητα ελιγμού από την κυβέρνηση. Ετσι, ακόμα και η πιο ανούσια ή ακόμα και αντιδραστική φοιτητική διεκδίκηση εξαγνιζόταν από το ρίσκο που σήμαινε για όσους την υποστήριζαν και τους έφερνε σε ευθεία αντίθεση με το καθεστώς, κάτι που βέβαια δεν ήταν καθόλου ανέξοδο εκείνη την εποχή.

Πολυτεχνείου), μια από τις δεκάδες συνελεύσεις που πραγματοποιήθηκαν εκείνη την περίοδο. Το ντοκουμέντο δίνει την πραγματική εικόνα των δημοκρατικών διαδικασιών του αντιδικτατορικού κινήματος αλλά και τις δυσκολίες ανάπτυξης μιας νόμιμης πολιτικής δράσης σε συνθήκες δικτατορίας και απόλυτης απαγόρευσης της πολιτικής δραστηριότητας.

Μία συνέλευση στο Πολυτεχνείο

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΕΚΛΕΙΣΕ ΤΟ Ε.Μ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΝ

Είς ζωπράς έκδηλώσεις διαμαρτυρίας προέβησαν οι φοιτηταί

* Τα δύο θέματα που μονοπώλησαν τη γενική συνέλευση των φοιτητών της Αρχιτεκτονικής, εκείνο το Σάββατο του Γενάρη του 1973, ήταν η δημιουργία των παραρτημάτων των ξένων πανεπιστημίων και το σχέδιο Καταστατικού Χάρτη. Η απόφαση που πάρθηκε ήταν «ενεργητική» αποχή, δηλαδή αποχή από τα μαθήματα, αλλά παρουσία και συνεχής διαμαρτυρία των φοιτητών μέσα στην ίδια τη σχολή.

* Η σημασία αυτής της συνέλευσης έχει καταγραφεί από τον Κωνσταντίνο Κονοφάγο, τον πρόεδρο της περιόδου του Νοεμβρίου του 1973 και μετέπειτα υπουργό Βιομηχανίας στην πρώτη μεταπολιτευτική κυβέρνηση Καραμανλή: «Οι σπουδαστές της Αρχιτεκτονικής Σχολής πραγματοποιούν χωρίς άδεια των πρυτανικών αρχών συνέλευση και

αποφασίζουν την απεργία, [...] Η Αστυνομία ετοιμάζεται για επέμβαση με αυθαίρετη κατάλυση του ασύλου» («Η εξέγερση του Πολυτεχνείου», Αθήνα 1982, σελ. 148).

* Σε υπόμνημά του προς τον υπουργό Δημόσιας Τάξης της χούντας ο αστυνομικός διευθυντής Σπυρίδων Μιχαηλίδης περιγράφει στις 6/2/1973 την κατάσταση που δημιουργήθηκε στο Πολυτεχνείο από τη δική του σκοπιά:

«Οι αντιφρονούντες σπουδασταί του ΕΜΠ αναπτύσσουν εντονωτάτην δραστηριότητα, εκμεταλλεόμενοι την αποχή εκ των διεξαγομένων συνελεύσεων και την αδιαφορίαν διά τα κοινά μεγαλύτερου αριθμού των υγιώς σκεπτομένων. Ηδη εις τας Σχολάς Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών συνεκροτήθησαν υπό

των αντιφρονούντων Επιτροπαί, προς τον σκοπόν μελέτης κερωρισμένως, ενός εκάστου των προβαλλομένων αιτημάτων, ως π.χ. Επιτροπή Καταστατικού Χάρτου Ανωτάτης Παιδείας, Επιτροπή Μελέτης για την κατάργησιν του Ν.Δ. 93/69 και τας Ακαδημαϊκάς ελευθερίας, Επιτροπή διά την κατάργησιν των Παραρτημάτων Ξένων Πανεπιστημίων κ.λπ.»

Σκοπός των εν λόγω Επιτροπών είναι η βαθμιαία επιδίωξις υποκαταστάσεως των υπάρχοντων Διοικητικών Συμβουλίων και η εμφάνισις των ως απολαβουσών της εμπιστοσύνης της μάζας των σπουδαστών.

»Οι εν λόγω επιδιώκουν την παράτασιν του δημιουργούμενου θορύβου προς πολιτικήν εκμετάλλευσιν διά της άνευ ιδιαιτέρου λόγου επαναλήψεως των Γενικών Συνελεύσεων. Επί πλέον δε επιδιώκουν όπως τα προβαλλόμενα υπ' αυτών αιτήματα συνειδητοποιηθούν ως τοιαύτα υπό της μάζας των σπουδαστών, λόγω της εντόνου προβολής τούτων υπό των εφημερίδων, μεθ' ο θα επιδιωχθή η "επίλυσις" διά μαζικών κινητοποιήσεων».

Η υποχώρησις της χούντας

* Το εντυπωσιακό είναι ότι η χούντα υποχώρησε και στα δύο κεντρικά αιτήματα του αντιδικτατορικού φοιτητικού κινήματος: Πρώτα πρώτα ανακοίνωσε ότι θα ανασταλεί η λειτουργία του Ξενόγλωσσου Τεχνολογικού Ινστιτούτου. Ήταν η πρώτη υποχώρησις της δικτατορίας σε συγκεκριμένο αίτημα που διεκδίκησε κάποιος κλάδος.

Η χούντα υποχωρεί

Βέβαια, ακόμα και μετά τις διαβεβαιώσεις της χούντας, οι φοιτητές εξακολούθησαν να περιλαμβάνουν το αίτημα αυτό μεταξύ των πρώτων διεκδικήσεών τους, επειδή πίστευαν ότι είναι στις προθέσεις του καθεστώτος να προχωρήσει σε παρόμοια εκπαιδευτικά ιδρύματα. Αλλωστε δεν ήταν μόνο το New York Technology Institute. Οι φοιτητές είχαν διαπιστώσει ότι λειτουργούσαν και άλλα παρόμοια παραρτήματα: Maryland University, Arkansas University, Ball State University, American Pierce College, Ellicott University.

Από τις αθηναϊκές εφημερίδες (Ιανουάριος και Φεβρουάριος 1973).

* Αλλά και για τον Καταστατικό Χάρτη υποχρεώθηκε να αναδιπλωθεί η χούντα και να δηλώσει ότι «δεν αποτελεί προσχέδιο καταστατικού Χάρτη το κείμενο που δημοσιεύτηκε», αφήνοντας να εννοηθεί ότι θα καταθέσει άλλο σχέδιο, «καλύτερο».

Την υπαναχώρησις της χούντας καταγράφει ένα από τα λίγα φοιτητικά περιοδικά που κυκλοφορούσαν εκείνη την εποχή, η «Ξαστεριά» της Φοιτητικής Ένωσης Κρητών: «Στην πραγματικότητα μηχανικοί και υπομηχανικοί έπεσαν θύματα της τεράστιας επέκτασης διαφόρων μεγάλων ελληνικών και ξένων τεχνικών εταιρειών και των Ξενογλωσσών πανεπιστημίων. [...] Στο Πολυτεχνείο οι σπουδαστές ανέλαβαν αγώνα ενάντια στα Ξενογλωσσα πανεπιστήμια και με τη συνεχή τους αποχή από τα μαθήματα κατόρθωσαν να σταματήσουν την επέκταση των Ξενογλωσσών» (τ. 2, Απρίλις 1973).

Και λίγο παρακάτω: «Τι πέτυχαν μέχρι σήμερα οι φοιτητές; Πού νίκησαν;

* Νίκησαν στο θέμα του Καταστατικού Χάρτη. Ο Καταστατικός Χάρτης έτσι κι αλλιώς αποσύρθηκε, για την ώρα τουλάχιστον.

* Νίκησαν στο θέμα των Ξενογλωσσών πανεπιστημίων. Τα Ξενογλωσσα θα καταργηθούν. [...]»

**Αυτή η κατάργησις των ιδιωτικών «παραρτημάτων» ξένων Πανεπιστημίων που ακόμα και σήμερα μας ταλαιπωρεί είχε ιδιαίτερη σημασία τότε, γιατί τη νομιμοποίησή τους την είχε υποσχεθεί με κάθε επισημότητα ο ίδιος ο δικτάτορας λίγες μέρες πριν από τον ξεσηκωμό των φοιτητών του ΕΜΠ.

Στο ετήσιο διάγγελμά του, που απηύθυνε από την τηλεόραση και το ραδιόφωνο στις 16 Δεκεμβρίου 1972, ο Γεώργιος Παπαδόπουλος αποκάλυψε, με την ωμότητα που διακρίνει όλους τους δικτάτορες, το σχέδιό του:

Τότε και τώρα

«Ευρισκόμεθα εις συνεργασίαν με αμερικανικών πανεπιστημίων, προκειμένου να αρχίσωμεν, εφ' όσον τελικώς εξελιχθούν αι συνομιλίας και αι συμφωνίας καλώς, τας ενεργείας μέσω των οποίων θα λειτουργήσιν εις την χώραν Ξενογλωσσών Πανεπιστημίων, προς παροχήν μεταπτυχιακής εκπαίδευσεως εις τους διά την Ανωτάτην Παιδείαν απαιτούμενους επιστήμονας».

**Αυτό που δεν κατόρθωσε το 1973 ο Παπαδόπουλος επιχειρεί να υλοποιήσει ο Ευριπίδης Στυλιανίδης. Δυστυχώς γι' αυτόν, βρίσκει απέναντί του εκείνους που είχαν ξεσηκωθεί και πριν από 35 χρόνια: το φοιτητικό κίνημα και τους δημοκράτες καθηγητές.

Καί τρίτο παράρτημα ἔτιμου πανεπιστημίου θά λειτουργήσῃ στίς Ἀθήνας. Τά ἀμερικανικά Κολέγια «Πήρς» ἀνακοίνωσι γίαι, ὅτι ἀπό τῆς Σεπτεμβρίου 1973 τῶ Πανεπιστημίου τῆς Μασσαχουσέτης θά ἀναπτύξῃ πρόγραμμα γιά ἀπόστολῆς τῶν «ἀλλοτρίων» στίς ἀμερικανικές τῶν «Πήρς» ἐπιχειρήσεις. Οἱ παραρτήματα θά ἐπιτρέψῃ ἄλλων ἀλλοτρίων θά τῶν ἐπιτ. θά ἐπιτρέψῃ στίς ἀμερικανικές τῶν «Πήρς» ἐπιχειρήσεις.

Η ανακοίνωση τρίτου ξένου ΑΕΙ το 1973.

Ασκήσεις δημοκρατίας στα χρόνια της χούντας

Ορισμένες διευκρινίσεις είναι απαραίτητες για να κατανοήσει ο σημερινός αναγνώστης το κλίμα και τις συνθήκες πραγματοποίησης της συνέλευσης των φοιτητών της Αρχιτεκτονικής τον Ιανουάριο του 1973 που παρουσιάζουμε στις διπλανές στήλες:

- Η συνέλευση συγκλήθηκε λίγες βδομάδες μετά τις νόθες φοιτητικές εκλογές που διοργάνωσε το καθεστώς της χούντας, θέλοντας απλά να εμφανίσει ένα δημοκρατικό προσωπίδιο, χωρίς όμως να διακινδυνεύσει ελεύθερες εκλογές που θα κατέληγαν στην ανάδειξη σε συντριπτικά ποσοστά στελεχών του αντιδικτατορικού κινήματος.

- Στις μόνες σχολές που επιτεύχθηκε δημοκρατική εκλογή ήταν οι σχολές Τοπογράφων και Χημικών του ΕΜΠ. Γι' αυτό το λόγο είχαν κληθεί στη συνέλευση ως παρατηρητές οι νεοεκλεγμένοι εκπρόσωποί τους. Ανάμεσά τους διαβάζουμε το όνομα του Γιάννη Αλαβάνου. Πρόκειται για τον σημερινό πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, ο οποίος έχει διακηρύξει την απόλυτη αντίθεση του ΤΕΕ στην αναγνώριση των πτυχίων των κολεγιών από την κυβέρνηση Καραμανλή.

- Στην Αρχιτεκτονική η εκλογή δεν ήταν δημοκρατική, αλλά η πίεση της μεγάλης πλειοψηφίας των φοιτητών ήταν τόσο μεγάλη ώστε το (ουσιαστικά ορισμένο από τη χούντα) δ.σ. υποχρεώθηκε να συγκαλέσει την έκτακτη αυτή γενική συνέλευση. Οι φοιτητές είχαν συγκροτήσει πολυμελείς επιτροπές «μελέτης» για να υποκαταστήσουν το δ.σ.

- Τη γενική συνέλευση παρακολουθούσε (και έλεγχε) καθηγητής. Αυτό είναι το νόημα της αναφοράς ότι «απαγορεύεται η εν τη αιθούση παραμονή άλλων [...] εξαιρούνται τα σαφώς οριζόμενα υπό του Ν.Δ. 93/69 πρόσωπα». Το διάταγμα αυτό απαγόρευε κάθε δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης και οργάνωσης των φοιτητών.

Στην προκειμένη περίπτωση ο καθηγητής που παρευρισκόταν, καθισμένος δίπλα στο προεδρείο, ήταν ο Φωκίων Λοΐζος. Για τη συνεργασία του αυτή με το δικτατορικό καθεστώς ο Λοΐζος τιμωρήθηκε το 1975 με προσωρινή απόλυση 18 μηνών από το Ειδικό Πειθαρχικό Συμβούλιο που συγκρότησε η κυβέρνηση της μεταπολίτευσης.

- Η διαδικασία και ο τρόπος διεξαγωγής της συνέλευσης είχαν προετοιμαστεί με λεπτομέρεια στη ΦΕΑ του Πολυτεχνείου. Οι Φοιτητικές Επιτροπές Αγώνα (ΦΕΑ) ήταν τα αφανή καθοδηγητικά κέντρα όλου του αντιδικτατορικού κινήματος. Σ' αυτά μετείχαν φοιτητές απ' όλες τις παρατάξεις και φυσικά ανένταχτοι, με σκοπό το συντονισμό της δράσης. Δεν έλειπαν, βέβαια, και τα απρόοπτα. Από κακό συντονισμό μεταξύ του προέδρου της γ.σ. και του φοιτητή που είχε αναλάβει να προτείνει την αποχή (Κούρκουλας), το αίτημα προβλήθηκε πρόωρα και κάπως άγαρμπα, με αποτέλεσμα να αιφνιδιαστούν ακόμα και οι μη μυημένοι δημοκράτες φοιτητές.

- Ο λόγος του Παπαδόπουλου που αναφέρεται στη συνέλευση είναι οι προγραμματικές του δηλώσεις για το 1973, όπου είχε προαναγγείλει την ανάπτυξη των ξενόγλωσσων ιδιωτικών ΑΕΙ.

- Ίσως κάνει εντύπωση το γεγονός ότι η συνέλευση δεν έδωσε βάρος στο τρίτο θέμα της ημερήσιας διάταξης. Αυτό ήταν σκόπιμο. Οι πρώτες κινητοποιήσεις στο Πολυτεχνείο μετά την κάμψη του κινήματος που ακολούθησε τις νόθες φοιτητικές εκλογές που οργάνωσε η δικτατορία περιστρέφονταν και γύρω από ένα εντελώς αντιδραστικό αίτημα, δηλαδή την αντίθεση των φοιτητών του ΕΜΠ και κυρίως των πολιτικών μηχανικών στα αιτήματα των συναδέλφων τους υπομηχανικών.

Οι υπομηχανικοί είχαν αρχίσει από το Μάρτιο του 1972 έναν σκληρό και μαζικό συνδικαλιστικό αγώνα ενάντια στο Β.Δ. που ουσιαστικά τους καταργούσε, υποβιβάζοντάς τους στα ΚΑΤΕ που μόλις είχε δημιουργήσει η χούντα. Στα τέλη του 1972 οι υπομηχανικοί ξανακατέβηκαν σε απεργία και τότε η Σχολή των Πολιτικών Μηχανικών του ΕΜΠ κήρυξε κι αυτή απεργία, κατά των υπομηχανικών! Ευτυχώς, όμως, η σύγκρουση με τους υπομηχανικούς μπήκε σε δεύτερη μοίρα και προβλήθηκαν τα άλλα δύο ζητήματα (καταστατικός χάρτης και ξενόγλωσσα πανεπιστήμια). Ετσι αποφεύχθηκε η διάσπαση του κινήματος, και το Πολυτεχνείο εκείνη την περίοδο (20 Ιανουαρίου - 14 Φεβρουαρίου 1973) αναδείχτηκε σε πρωτοπορία του κινήματος, για να δώσει μετά το κλείσιμό του τα σκήπτρα στο Πανεπιστήμιο και ειδικά στη Νομική.

- Ας σημειώσουμε, τέλος, ότι η «καθαρεύουσα» των πρακτικών δεν σημαίνει ότι η συνέλευση δεν διεξαγόταν στην καθομιλούμενη δημοτική. Όμως, οι αυστηροί κανόνες της εποχής επέβαλαν στα δημόσια έγγραφα την καθαρεύουσα. Χαρακτηριστικό είναι, πάντως, ότι ο κανόνας αυτός δεν τηρήθηκε στη διατύπωση του ψηφίσματος.

Το ψήφισμα

«Η γενική συνέλευση του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων αποφασίζει την αποχή όλων των σπουδαστών της Σχολής από τα μαθήματα μέχρι την Τετάρτη 24 Ιανουαρίου 1973, οπότε ορίζεται η σύγκληση νέας γενικής συνέλευσης των σπουδαστών της σχολής στην οποία ανάλογα με την επίσημη κυβερνητική αντιμετώπιση του θέματος θα αποφασισθούν οι μελλοντικές ενέργειες των φοιτητών.

Σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο δεν θα πραγματοποιηθεί η ορισθείσα γεν. συνέλευση αποφασίζεται η συνέχεια της αποχής. Τα αιτήματά μας είναι τα παρακάτω:

1) Απαιτούμε την άμεση επίσημη διαβεβαίωση των αρμόδιων κυβερνητικών παραγόντων, ότι δεν θα λειτουργήσουν μελλοντικά ιδιωτικά ή ελεγχόμενα από ξένα πανεπιστήμια ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα στη χώρα μας, ερμήνη της γνώμης των φοιτητών.

2) Απαιτούμε τη ριζική αναδιάρθρωση της ανωτέρας και ανώτατης παιδείας και τον σωστό προγραμματισμό της, σύμφωνα με τις πραγματικές ανάγκες της χώρας. Ο σωστός προγραμματισμός δεν έγινε και δεν μπορεί να γίνει παρά

με την άμεση συμμετοχή των εκλεγμένων αντιπροσώπων των φοιτητών, πράγμα που επιτρέπει τον ελεύθερο φοιτητικό συνδικαλισμό.

3) Απορρίπτουμε τον τρόπο αντιμετώπισης στον καταστατικό χάρτη:

α) της αυτοδιοίκησης των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

β) των σπουδών

γ) του φοιτητικού συνδικαλισμού.

Γι' αυτό και απαιτούμε ν' αποσυρθεί το προσχέδιο του καταστατικού χάρτη για τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

4) Απαιτούμε τη δημιουργία επιτροπής με την άμεση συμμετοχή των ελεύθερα εκλεγμένων αντιπροσώπων των φοιτητών για τη σύνταξη νέου καταστατικού χάρτη, που αφού συνταχθεί να τεθεί στην έγκριση ή απόρριψή του από το σύνολο των φοιτητών.

5) Επειδή το θέμα δεν είναι μόνο δικό μας, αλλά είναι θέμα ολόκληρου του φοιτητικού κόσμου, καλούμε τους συναδέλφους όλων των σχολών μέσω των γενικών συνελεύσεων τους να συμμετάσχουν ενεργά στην προσπάθειά μας και να την ενισχύσουν και ζητούμε τη συμπαράσταση καθηγητικού και βοηθητικού προσωπικού στον δίκαιο αγώνα μας».

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ

Η φοιτητική συνέλευση

Πρακτικόν Εκτάκτου Γενικής Συνελεύσεως του ΣΣΑΣΕΜΠ

Εν Αθήναις σήμερον την 20.1.73 ημέραν Σάββατον και ώραν 10:30 π.μ. συνήλθον τα μέλη του ΣΣΑΣΕΜΠ εις έκτακτον Γενικήν Συνέλευσιν κατόπιν νομίμου προσκλήσεως του Διοικητικού Συμβουλίου βάσει της 19.1.73 αποφάσεως αυτού εις την ενταύθα και επί της οδού Πατησίων 42 αίθουσαν 105 του κτιρίου Αβέρωφ, προς συζήτησιν και λήψιν αποφάσεων επί των κάτωθι θεμάτων της ημερησίας διατάξεως:

α) Ενημέρωσις και συζήτησις επί του δημιουργηθέντος θέματος του παραρτήματος του New York Institute of Technology του λειτουργούντος εις Αγίαν Παρασκευήν.

β) Ενημέρωσις και συζήτησις επί του Προσχεδίου του Καταστατικού Χάρτου.

γ) Ενημέρωσις και συζήτησις επί του θέματος των Υπομηχανικών.

Παρίστανται 212 ταμειακώς εν τάξει μέλη επί συνόλου 528 εγγεγραμμένων μελών, απάντων ταμειακώς εν τάξει.

Διαπιστωθείσης ούτω της απαρτίας, ο πρόεδρος του Δ.Σ. αναγιγνώσκει τον Εσωτερικόν Κανονισμόν τον ψηφισθέντα εις την Εκτακτον Γενικήν Συνέλευσιν της 20.12.72 με την εξής συμπλήρωσιν εις το άρθρον 1:

«Δικαίωμα συμμετοχής εις την Γενικήν Συνέλευσιν έχουν τα ταμειακώς εν τάξει τακτικά μέλη. Την περί την είσοδον και έξοδον διαδικασίαν, καθ' όλην την διάρκειαν της Γενικής Συνελεύσεως επιτηρούν υπευθύνως τα προς τούτο επιλεγέντα υπό του Δ.Σ. μέλη. Απαγορεύεται η εν τη αιθούση συνεδριάσεως της Γ.Σ. παραμονή παντός προσώπου, πλην των ταμειακώς εν τάξει τακτικών μελών του Συλλόγου. Εξαιρούνται τα σαφώς οριζόμενα υπό του Ν.Δ. 93/69 πρόσωπα καθώς και φοιτηταί άλλων σχολών του ΕΜΠ τη εγκρίσει της Γ.Σ.».

Μετά την ανάγνωσιν του Εσωτερικού Κανονισμού ορίζονται τρεις (3) καταμετρηταί: Μπεζαντέ Χριστίνα, Λούκος Κωνσταντίνος, Δίπλας Χρήστος.

Ο Εσωτερικός Κανονισμός τίθεται εις ψήφισιν και ψηφίζεται παμψηφεί.

Με την έγκρισιν της Γ.Σ. προσωπικώς δι' έκαστον εισέρχονται ως παρατηρηταί:

Νικόλαος Ζιώτης, πρόεδρος Χημικών Μηχανικών.

Ιωάννης Αλαβάνος, πρόεδρος Τοπογράφων Μηχανικών.

Νικόλαος Διακουλάκης, Γεν. Γραμματεύς Χημικών Μηχανικών.

Ποταμιάνος (Γεράσιμος), Κατωπόδης (Ηλίας), μέλη συμβουλίου Τοπογράφων.

Μετά ταύτα η συνέλευσις εισέρχεται εις την εκλογήν Προέδρου και Αντιπροέδρου αυτής.

Υποψήφιος διά την θέσιν του Προέδρου: Ψαρράς Δημήτριος

Υποψήφια διά την θέσιν του Αντιπροέδρου: Καλαφάτη Ελένη.

Εγκρίνονται παμψηφεί.

Ο Πρόεδρος της Γ.Σ. μετά μικρήν εισαγωγήν διά την προηγούμενην Εκτακτον Γεν. Συνέλευσιν εισέρχεται εις την ψήφισιν της ημερησίας διατάξεως της αναγραφόμενης εις την ανακοίνωσιν του Δ.Σ.

198 εψήφισαν υπέρ. Αρα εψηφίσθη.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. και ο Πρεβελάκης Γεώργιος (Ε' Αρχιτ.) εισηγούνται στοιχεία επί του θέματος του παραρτήματος του New York Institute of Technology.

Ακολούθως ο Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. αναγιγνώσκει υπόμνημα της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών.

Ακολούθως η Ρουκούνη Ιωάννα αναφερθείσα εις τον λόγον του Πρωθυπουργού της 16/12/72 και το τεύχος του Τ.Ε.Ε. της 25/1/72 καταλήγει ότι υπάρχουν αι προϋποθέσεις διά την ίδρυσιν άλλων παρόμοιων σχολών και επισημαίνει τον κίνδυνον.

Η (Εφη) Δρίβα δίδει στοιχεία από την λειτουργίαν του New York Institute of Technology. Με την λήψιν του διπλώματός του δυνατότης εγγραφής εις Ε' έτος Αρχιτεκτόνων. Δυνατότης εξαγοράς διπλωμάτων, γεγονός επικίνδυνον διά την επαγγελματικήν μας σταδιοδρομίαν.

Στυλιανίδης (Βαγγέλης): Προτείνω να ζητήσωμεν ανακοινώσεις επί του θέματος από το αρμόδιον Υπουργείον, από το Τ.Ε.Ε. και να έχωμεν την γνώμην των καθηγητών μας.

Δίτσας: Προσπάθεια καθιερώσεως ιδιωτικών Ανωτάτων Ε.Ι. πλην των της Κατωτέρας και Μέσης Παιδείας. Να αποφασίση η Γ.Σ. διά την άμεση κατάργησιν των εν λόγω ιδιωτικών Πανεπιστημίων.

Αρχοντής (Δημήτρης): Διαβάζει ερμηνείαν άρθρου του Συντάγματος συμφώνως προς την οποίαν απαγορεύεται η ίδρυσις ιδιωτικών ΑΕΙ και κυρίως από ξένους. (Ελληνικό Συνταγματικόν Δίκαιον, τεύχος Γ', έκδοσις Β', σελ. 137).

Μουρμούρη (Αθηνά): Διαβάζει ανακοινώσιν δημοσιευθείσαν εις το Βήμα την 18/1/73 και υποστηρίζει ότι υπάρχουν διάφοροι ερμηνεϊαί του Συντάγματος και ότι εις διαφορούμενα θέματα θα έπρεπε να υπάρχουν επίσημοι ανακοινώσεις.

Αρχοντής: Το Ελληνικό Σύνταγμα σαφώς απαγορεύει την ίδρυσιν τοιαύτων ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Πρόεδρος Γ.Σ.: Επειδή το θέμα του Ινστιτούτου είναι σχετικό με το β' θέμα, προτείνει να εισέλθωμεν εις το β' θέμα του Καταστατικού Χάρτου και να αποφασίσωμεν δι' αμφοτέρα.

Κούρκουλας (Αντρέας): Απόφασις διά το α' θέμα να ληφθή αφού συζητήσωμεν επί του β' θέματος.

Τίθεται εις ψήφισιν και παμψηφεί εγκρίνεται.

Μετά μικράν συζήτησιν προτείνεται να μην αναγιγνώσκειται το Προσχέδιον του Χάρτου, αλλά κυρίως να ακούγωνται κρίσεις επί ορισμένων σημαντικών άρθρων.

Η πρότασις εγκρίνεται πλην 15.

Ο Σηφιανός Νικόλαος, μέλος της 27μελούς επιτροπής της ορισθείσης εις την προηγουμένην Γ.Σ. διά την μελέτην του θέματος της Παιδείας και του Τεχν. Προγραμματισμού, προβαίνει εις κριτικήν άρθρων τινών του Καταστατικού Χάρτου και εκφέρει κρίσεις επ' αυτών. Συμπερασματικώς αναφέρει τα κάτωθι:

Η αυτονομία των Α.Ε.Ι. εξαρτάται άμεσα από Υπουργείον Παιδείας, οι φοιτηταί δεν συμμετέχουν εις θέματα του άμεσου ενδιαφέροντός των, δυνατότης διορισμού καθηγητών με κριτήρια άσχετα με την επιστημονικήν των αξίαν, θεσμοποίηση δι' απάσας τας σχολάς του αυτού αριθμού μαθημάτων, γεγονός απαράδεκτον, ανάγκη λήψεως της άδειας του Πρυτάνεως διά πάσαν συγκέντρωσιν φοιτητών, αοριστία εις τον καθορισμόν των αιτίων διά την επιβολήν κυρώσεων επί φοιτητών-καθηγητών, κατάργησις δικαιώματος απεργίας, πειθαρχικά Συμβούλια υπεράνω Τακτικών Δικαστηρίων. Εν γένει το Προσχέδιον του Καταστατικού Χάρτου είναι απαράδεκτον διότι:

α) Καταργείται η αυτοδιοίκησις των Α.Ε.Ι.

β) Αδυναμία προβολής φοιτητικών διεκδικήσεων.

γ) Εν γένει αντιμετώπισις φοιτητών καταστροφική διά την πορείαν της χώρας.

Κούρκουλας: Προτείνω αποχήν εκ των μαθημάτων.

Νικολαΐδης (Παναγιώτης): Βεβιασμένη αυτή η ενέργεια.

Πρόεδρος Δ.Σ. Η αποχή δύναται να στηριχθή στο θέμα του Ινστιτούτου. Διά τον Καταστατικόν Χάρτην προέχει η προβολή αιτημάτων μας και εφ' όσον δεν έχομε σαφείς απαντήσεις, τότε ενδείκνυται η αποχή.

Νακάσης (Θανάσης): Προτείνει προληπτικήν απεργίαν.

Πρέπης (Αλκης): Επείγουν οι ενέργειές μας.

Σηφιανός: Συμφωνώ με προληπτικήν αποχήν εκ των μαθημάτων εις ένδειξιν διαμαρτυρίας.

Παπακώστας (Γιώργος): Διαβάζει ψήφισμα και ζητά να ψηφισθή.

Βολίκα: Ζητά να προστεθή η συμμετοχή των καθηγητών (τροπολογία).

Σηφιανός: Διαφωνώ με την τακτικήν της προτεινόμενης αποχής.

Κοτρίκλας: Ετοιμο κείμενο καταλαμβάνει εξ απροόπτου εφ' όσον δεν υπάρχουν εγγράφως διατυπωμένοι τροπολογίαι. Να δοθεί χρόνος εγγράφου διατυπώσεως των τροπολογιών.

Πρόεδρος Γ.Σ. παραχωρεί εις αντιπρόεδρον την θέσιν του (για να τοποθετηθεί)

Ψαρράς: Προτείνω άμεση ψήφισιν του ψηφίσματος.

Μαραβέλιας: Ενστάσις. Κατά τον εσωτερικόν κανονισμόν μετά την υποβολήν προτάσεως, ακολουθούν τροπολογίαι, ψηφίζονται και εν συνεχεία ψηφίζεται η πρότασις.

Ψαρράς: Διά θέματα διαδικασίας αρμοδία είναι η συνέλευσις. Θέτω εις ψηφοφορίαν την πρότασίν μου «άμεση ή όχι ψήφισις του ψηφίσματος».

Κατά την ψηφοφορίαν 38 μέλη δεν επεθύμουν την άμεσην ψήφισιν του ψηφίσματος, αλλ' ήθελον να ακουστούν αι τροπολογίαι προηγουμένως.

Αρα το ψήφισμα τίθεται άμέσως εις ψήφισιν. Κατά+αποχαί = 9.

Αρα το ψήφισμα εψηφίσθη.

Αρχοντής: Να ορισθούν ποιναί δια τους απεργοσπάστας.

Γιαννόπουλος (Γιώργος): Να μην επιβληθούν κυρώσεις. Πιστεύω ότι όλοι οι σπουδασταί θα τηρήσουν την αποχή.

Ψαρράς: Εισερχόμεθα εις το θέμα των Υπομηχανικών. Να μιλήση επί του θέματος μέλος της 27μελούς επιτροπής.

Καρρά (Ολγα): Η επιτροπή δεν είναι σε θέση να εκθέση τα πορίσματά της.

Μουρμούρης: Προτείνω διά την αποχήν να γνωστοποιηθή τούτο εις τους συναδέλφους.

Πρόεδρος Γ.Σ.: Προτείνω οι εκπρόσωποι να αναλάβουν τούτο.

Πρόεδρος Γ.Σ.: Η αποχή έχει ψηφισθή και αρχίζει από την Δευτέραν. Εάν η αίτησίς μας διά την Γ.Σ. της Τετάρτης δεν πραγματοποιηθή, η αποχή συνεχίζεται.

Κηρύσσω την λήξιν της Εκτάκτου Γενικής Συνελεύσεως.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

Σταύρου Λυγερού

«Φοιτητικό κίνημα και ταξική πάλη στην Ελλάδα» (Εκδοτική Ομάδα Εργασία, Αθήνα 1977)

Η πρώτη προσπάθεια συνθετικής παρουσίας της γέννησης του φοιτητικού κινήματος από τις προσφυγές στα πρωτοδικεία το 1972 μέχρι την εξέγερση του Πολυτεχνείου. Ο συγγραφέας ανήκε τότε στην «αντιρεφορμιστική αριστερά». Περιγράφεται η φάση των συνελεύσεων στο ΕΜΠ τον Ιανουάριο του 1973 με βασικό αίτημα την κατάργηση του ιδιωτικού ξένου «Κολέγιου».

Ολύμπιου Δαφέρμου

«Το αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα, 1972-1973» (Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1992)

Διερεύνηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της αντιδικτατορικής φοιτητικής πάλης, από τη σκοπιά ενός υποστηρικτή της πολιτικής και οργανωτικής αυτονομίας του φοιτητικού κινήματος. Στα ντοκουμέντα που συνοδεύουν την έκδοση καταγράφεται η αντίθεση του αντιδικτατορικού φοιτητικού κινήματος στα παραρτήματα των ξένων πανεπιστημίων.

Δημήτρη Χατζησωκράτη

«Πολυτεχνείο '73. Αναστοχασμός μιας πραγματικότητας» (Εκδόσεις Πόλις, Αθήνα 2004)

Η προσωπική ματιά για τα γεγονότα του Πολυτεχνείου από τη σκοπιά του στελέχους της ΚΟΣ και του Ρήγα Φεραίου, γραμμένη τρεις δεκαετίες μετά. Συνοδεύεται από κριτική στις άλλες ερμηνευτικές εκδοχές. Αναφέρεται η πρώτη νίκη του αντιδικτατορικού κινήματος, δηλαδή η αναστολή λειτουργίας του ξενόγλωσσου τεχνολογικού «Ινστιτούτου».

«Ξαστεριά» (Όργανο της «Φοιτητικής Ενώσεως Κρητών», τ. 2. Απρίλης 1973)

Λεπτομερειακό ρεπορτάζ για τις συνελεύσεις και την αποχή στο ΕΜΠ που κατέληξαν στην αιματηρή εισβολή της ασφάλειας στις 14 Φεβρουαρίου.

«Ερευνα» (Όργανο της «Φοιτητικής Ένωσης Κωνσταντινουπολιτών», τ. 1, Αύγουστος 1973)

Απολογισμός του φοιτητικού κινήματος των αρχών του 1973, με αναφορά στις κινητοποιήσεις για τα ξενόγλωσσα πανεπιστήμια.

[Ο ΙΟΣ ΣΤΟ INTERNET](#)